

طراحی مدل راهبردی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا در ایران با تأکید بر دوران تحریم

داود شرفی زاده^۱، ابراهیم عباسی^{۲*}، جواد محرابی^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت کارآفرینی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قزوین، قزوین، ایران. رایانامه:

aavodshrafizadeh894@gmail.com

۲. استاد مدیریت بازرگانی، گرایش مالی دانشگاه الزهراء (س)، تهران، ایران. رایانامه: abbasiebrahim2000@alzahra.ac.ir

۳. استادیار گروه مدیریت آموزشی، پردیس شهید چمران، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. رایانامه:

mehrabijavad@yahoo.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	موضوع بهره‌گیری و پرورش منتورهای کارآفرینی نگرشی تازه برای توسعه پایدار زیست‌بوم کارآفرینی است که ضرورت پرداختن به آن برای حفظ و احیاء مهم‌ترین رکن فضای کسب و کار یعنی سرمایه انسانی، امری درخور توجه است. پژوهش حاضر با هدف شناسایی اکوسیستم پرورش منتورهای کارآفرینی شکل گرفته و در این رابطه، ضمن تشریح مفهوم، به تبیین عوامل زیست‌بوم و محیطی شکل‌گیری آن پرداخته است. این تحقیق از منظر نتیجه، کاربردی و از منظر نوع در زمره تحقیقات کیفی گروه کانونی، قرار می‌گیرد. برای گردآوری اطلاعات موردنیاز از مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته و برای تأیید کیفیت داده‌ها در هنگام اجرای تکنیک دلفی فازی از پرسش‌نامه استفاده شده است. قلمروی زمانی این پژوهش، سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ بوده است. خبرگان منتوری کارآفرینی فعال در شتاب‌دهنده‌های استان تهران، مشارکت‌کنندگان تحقیق را تشکیل دادند. نمونه‌گیری هدفمند بوده و با استفاده از روش گلوله‌برفی ۱۱ نفر انتخاب شدند. یافته‌ها نشان می‌دهد مقولات آموزش و پرورش منتوری، عوامل سازمانی و دولتی در بعد عوامل رسمی و جامعه و فرهنگ منتورپرور و خانواده منتوری در بعد عوامل غیررسمی به همراه ۱۲ مفهوم، الگوی اکوسیستم پرورش منتور کارآفرینی را تشکیل می‌دهند.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۵/۰۳	
تاریخ ویرایش: ۱۴۰۰/۰۷/۰۵	
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۱/۱۵	
واژه‌های کلیدی: اکوسیستم، سرمایه انسانی، عوامل غیررسمی، فرهنگ منتوری، کارآفرینی، منتور	

استناد: شرفی زاده، داود؛ عباسی، ابراهیم؛ محرابی، جواد. (۱۴۰۱). طراحی مدل راهبردی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا در ایران با تأکید بر دوران تحریم، نشریه توسعه کارآفرینی، ۲۸۰-۲۶۳: (۳)۵۴

DOI: 10.22059/JED.2022.323146.653657

ناشر: دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران

مقدمه

فلسفه کسب و کار نوپا، به دنبال حذف امور بی‌فایده و افزایش فعالیت‌های ارزش آفرین در ساخت محصول یا خدمت است به گونه‌ای که بتوانند بدون نیاز به سرمایه‌گذاری کلان بیرونی، محصولی بی‌نقص و با شانس موفقیت بیشتری داشته باشند (Pakroo, 2020). برای راه‌اندازی یک کسب و کار نوپا، ابتدا باید ایده اصلی شکل بگیرد. ایده گاهی از تغییرات محیطی مانند ایجاد قوانین جدید، تصمیم‌گیری‌های دولتی یا تصمیم‌گیری‌هایی در سطح جامعه ایجاد می‌شود که می‌توان از آن به بهترین نحو بهره‌برداری کرد (Oana et al., 2021) و پس از آن باید گروه کنترل تشکیل شود تا در هر مرحله فرآیند را کنترل و سپس اجازه ورود به مرحله بعد را صادر کند و اگر کار ناقص بود، آنرا بازنگری کند (Sadma, 2021). در مرحله دوم، ارزیابی مقدماتی بازار مورد توجه قرار می‌گیرد (Vuong, 2021). در گام سوم، مفهوم سازی شامل شکل، مشخصات، ویژگی و... محصول مطرح می‌شود و در هر کدام از این مراحل باید ریسک کسب و کار مشخص شود. در مرحله چهارم، تحلیل مالی و مقدار هزینه مورد نیاز تعیین شود و با اجرای هر مرحله، توسعه صورت می‌پذیرد. در گام پنجم آزمون و اعتبارسنجی کسب و کار نوپا زمینه تجاری سازی انبوه را فراهم می‌کند و وارد چرخه اقتصاد و اشتغال می‌شود (AI- Damen, 2021). نکته مهم برر سی اینست که برای ایجاد، توسعه و رونق یک کسب و کار جدید، مسئله به صرفه بودن اقتصادی و میزان ریسک محیط از اهمیت زیادی برخوردار است (Blumberg, 2020). همانگونه که تبیین گردید، داشتن ایده تنها یک شروع است. بیش از ۹۸ درصد عامل موفقیت یا عدم موفقیت یک کسب و کار جدید منوط به چگونگی اجرا شدن ایده اولیه و مدیریت ریسک عقلایی و علمی آن می‌باشد (Torchys, 2021). اهمیت فزاینده مدیریت ریسک عقلانی در ایجاد کسب و کارهای نوپا زمانی ملموس تر می‌گردد که با توجه به پیشرفت سریع بازار شرکت‌های نوآورانه و همچنین حجم کسب و کارهایی که به عنوان نوآوری محسوب می‌شوند، درجه بالایی از عدم اطمینان در مورد عوامل تکامل داخلی توسعه کسب و کار و مسائل خارجی وجود دارد که بر چالش واقعی ذاتی در فرآیند مدیریت تاکید دارد (Hani, 2021). این چالش قابل ملاحظه در ارتباط با مدیریت به شدت به محیط خارجی

گسترش و به این ترتیب سطح عدم اطمینان مربوط به این بازار افزایش می‌یابد (Felin et al., 2020). اهمیت در نظر گرفتن تفاوت زمانی بین مفهوم ایده و توسعه محصول جدید که در بازار عرضه می‌شود، مسئله مهم برای استفاده از روش‌های تحلیلی و مدیریت ریسک است (Kim, 2021; Rivera, 2021). با این حال فقدان مدل‌هایی که سطح مدیریت ریسک شرکت‌ها را در شرکت‌های نوآورانه و فناوری پوشش دهد وجود دارد (Kwon, 2020).

این مسئله در کشورمان ایران نیز ملموس است. با توجه به شرایط خاص سیاسی کشور که انواع تحریم‌های بین‌المللی علیه سازمان‌ها، نهادها و افراد کشورمان در مجامع بین‌المللی اعمال گردیده، این موضوع در نخستین بازخورد خود ساختارهای کلان اقتصادی و صنعتی کشورمان را با چالش مواجه نموده است (رشادت‌جو و ابراهیم‌پور، ۱۳۹۹). به همین سبب، شکل‌گیری کسب و کارهای نوین و مدیریت ریسک در کشورمان بسیار مهم است اما واقعیت اینست که کسب و کارهای نوپا در کشورمان برغم وجود نخبگان و تحصیل‌کردگان بسیار آن‌هم در شرایط دشوار تحریم‌ها آنگونه که باید موفقیت‌آمیز نبوده و یا از سوی مسئولین مورد حمایت قرار نگرفته است (مرادی و همکاران، ۱۳۹۹). این درحالیست که با توجه به شرایط خاص موجود در کشور همچون بافت جمعیتی جوان، تعداد بالای افراد تحصیل‌کرده، نخبگان ایزاری و اجرایی توانمند، افزایش ضریب نفوذ رسانه‌های دیجیتال، میزان دسترسی و رغبت به فناوری‌های نوین در سطح جوانان و بیش از همه مشکل اشتغال می‌توان در زمینه‌های ایجاد و توسعه کسب و کار نوین (حتی در شرایط دشوار تحریم‌های بین‌المللی) از آنها بهره برد (شیرمحمدی و همکاران، ۱۳۹۹).

در خصوص اهمیت تحقیق حاضر باید افزود از مهمترین عوامل تاثیرگذار بر رشد و توسعه اقتصادی کشورها، سرمایه‌گذاری و چگونگی تخصیص و رشد آن است. سرمایه‌گذاری در کسب و کارهای نوپا، از جمله حوزه‌هایی است که توجه بسیاری را می‌طلبد. کارآفرینان در این وادی، نقش کلیدی را در روند توسعه اقتصادی برعهده داشته و با نوآوری به عنوان نیروی محرکه اصلی توسعه اقتصادی، دستیابی به تعادل پویا در اقتصاد را تسهیل می‌بخشند به نحوی که در شرایط کنونی کشور که چالش‌های مهمی همچون کاهش نرخ تولید ناخالص ملی،

کاهش ارزش پول ملی و افزایش نرخ رشد بیکاری و کاهش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و غیره وجود دارد. اهمیت کارافرینان خصوصاً در تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای مخاطره‌آمیز را دو چندان می‌کند. ضرورت انجام این تحقیق را نیز می‌توان از سه حیث بررسی نمود: نخست؛ اگر بتوان سرمایه‌گذاران مخاطره‌آمیز را در انتخاب طرح سرمایه‌گذاری خود در کسب و کارهای نوپا کمک نمود و دوم؛ نرخ سرمایه‌گذاری مخاطره‌آمیز را که با مدل تحقیق افزایش داد و در نهایت از هدر رفتن منابع نقدینگی جلوگیری نمود. آنگاه می‌توان به بخش مهمی از تحقق توسعه کشور امیدوار بود از این رو انجام این پژوهش برای دستیابی به اهداف آن در ایران ضروری می‌باشد.

نوآوری مقاله کنونی از دو بعد کلان قابل بررسی است:

- نخست؛ مطالعات گذشته کمتر به توسعه مرزهای دانش در خصوص تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا داشته‌اند و همواره با کاستی‌هایی روبرو بوده‌اند که این پژوهش به طریق اکتشافی و شناسایی عوامل مختلف شکل‌دهنده تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا در تلاش است تا خلأ موجود در ادبیات این حوزه را با بررسی همه‌جانبه آن پر کند؛
- دوم؛ این پژوهش تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا در شرکت‌های نوپا را عملیاتی کرده و امکان انجام تحقیق تجربی را در شرکت‌های سرمایه‌گذار مخاطره‌پذیر به وجود می‌آورد. در واقع این پژوهش جزء محدود کارهای تجربی برای بررسی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا هم به طریق روش کیفی است.

با این مقدمات اجمالی، مقاله کنونی جستاری است در راستای ارائه پاسخ به این سوال که در دوران دشوار تحریم‌های اقتصادی بین‌المللی که علیه کشورمان اعمال می‌گردد، چگونه می‌توان به مدلی راهبردی در تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا در ایران دست یافت؟ بنابراین برای دستیابی به این هدف سعی می‌شود با تکیه بر رویکرد کیفی روش داده‌بنیاد به شناسایی عوامل موثر بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران

مخاطره‌پذیر پرداخته شود، سپس با تکنیک معادلات ساختاری مدل تحقیق اعتبار‌سنجی و آزمون فریدمن مولفه‌ها و شاخص‌ها رتبه‌بندی شوند.

مروری بر مبانی نظری و پیشینه تحقیق

سرمایه‌گذاری خطرپذیر یا VC که مخفف (Venture capital) بوده و از آن با عنوان‌های «سرمایه‌گذاری جسورانه» یا «سرمایه‌گذاری کارآفرینی» نیز نام می‌برند، عبارت است از تأمین سرمایه برای شرکت‌ها و کسب و کارهای نوپا و کارآفرین که مستعد جهش و رشد ارزش هستند (Oana et al., 2021). این شرکت‌ها در مراحل ابتدایی رشد و تکامل اقتصادی خود، مورد توجه سرمایه‌گذارانی هستند که با وارد کردن سرمایه، شکاف سرمایه و کمبود نقدینگی شرکت‌های کارآفرین را جبران کرده و در گروه سهامداران آن‌ها قرار می‌گیرند (Hani, 2021). سرمایه‌گذار خطرپذیر با مدیریت فعالانه، برنامه‌ریزی و انتقال تجارب در افزایش قیمت سهام این شرکت‌ها نقش مهمی ایفا می‌کند. رونق و توسعه فعالیت‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر موتور محرکه و محور اصلی رشد محصولات جدید و نوآوری در عرصه فناوری است (Torchys, 2021). شرکت‌های سرمایه‌گذاری مخاطره‌پذیر، شرکت‌های خصوصی و سودطلبی هستند که سرمایه خود را در فعالیت‌های پرریسک یا نوپا سرمایه‌گذاری می‌نمایند. به طور تخصصی‌تر سرمایه‌گذاری مخاطره‌پذیر می‌تواند سرمایه‌گذاری مالی در شرکت‌هایی تعریف شود که هنوز قیمتی برای آنها تعیین نشده است و دارای پتانسیل رشد چشم‌گیری می‌باشند (احمدپور داریانی و همکاران، ۱۳۹۸). سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر ابتدا با توجه به ریسک ارتباطی عمل می‌کنند، سپس گزینه‌های پرریسک را حذف کرده و در نهایت با ارزیابی ریسک بازار دست به انتخاب می‌زنند (Kwon, 2020). عوامل فرهنگی و بین‌المللی در تصمیم سرمایه‌گذاران خطرپذیر موثر است (هاشمی‌نکو و همکاران، ۱۳۹۷)، اگر چه توانمندی مدیریتی کارآفرین و عوامل سازمانی نیز در مراحل اولیه انتخاب شدن او توسط سرمایه‌گذار خطرپذیر اهمیت بیشتری دارد (Archibald & Possani, 2021)، با این حال، محیط اقتصادی و نظارتی نیز نقش مهمی در فرایند تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران خطرپذیر ایفا می‌کند (Dhochak & Doliya, 2021).

احمدپور داریانی و همکاران (۱۳۹۸) الگوی شکل‌گیری سرمایه‌گذاری جسورانه در ایران را ارائه نمودند و موقعیت‌های توانمندساز و تربیت نیروی متخصص را جزو عوامل علی این الگو، نهادهای غیررسمی را جزو شرایط زمینه‌ای، انتشار را جزو عوامل مداخله‌گر، توسعه نهادهای رسمی، همساختی بخش عمومی و خصوصی از راهبردهای این الگو و استمرار عملکرد کارای چرخه عمر سرمایه‌گذاری جسورانه را از پیامدهای این الگو بر شمردند. هاشمی‌نکو و همکاران (۱۳۹۷) در تحقیقی به بررسی اهداف، باورها و فرآیند تصمیم‌گیری فرشتگان کسب و کار پرداختند و دریافته‌اند فرآیند تصمیم‌گیری فرشتگان کسب و کار شامل دو بخش کلان: شناخت و ارزیابی فرصت است، از آشنایی با کارآفرین شروع و به شراکت ختم می‌شود. اهداف و باورها در ارزیابی فرصت اثرگذار بوده و کل این فرآیند در بستر محیط خرد و کلان کسب و کار شکل می‌گیرد. فرشتگان کسب و کار با شناخت این فرآیند می‌توانند تفاوت‌های فردی و انتظارات شخصی خود را در تصمیم‌گیری لحاظ کنند و از سردرگمی در انتخاب فرصت‌های سرمایه‌گذاری رها شوند. دوچاک و دالیا^۱ (۲۰۲۱) عوامل موثر بر فرآیند سرمایه‌گذاری خطرپذیر در هند را مورد بررسی قرار دادند و نتیجه گرفتند که تصمیم سرمایه‌گذاران خطرپذیر صرفاً بر فعالیت‌های کارآفرینانه، محصول و بازار تأکید نمی‌کند. محیط اقتصادی و نظارتی نیز نقش مهمی در فرایند تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران خطرپذیر ایفا می‌کند. آرچیبالد و پوسانی^۲ (۲۰۲۱) در تحقیق خود شرایط مدیریتی و سازمانی کسب و کارهای نوپا را در جلب سرمایه‌گذاری مخاطره‌پذیر تاثیرگذار دانستند.

روش شناسی

روش پژوهش برحسب هدف کاربردی و برحسب گردآوری اطلاعات آمیخته - اکتشافی است. جامعه خبرگی دربخش کیفی شامل خبرگان دانشگاهی، مدیران و کارشناسان شرکت‌های سرمایه‌گذار مخاطره‌پذیر می‌باشد که از روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی تار سیدن به اشباع نظری، استفاده گردید. معیارهای انتخاب خبرگان داشتن تحصیلات مرتبط با موضوع

۱. Dhochak & Doliya

۲. Archibald & Possani

تحقیق، داشتن سوابق اجرایی و کاری در زمینه موضوع تحقیق و داشتن سوابق پژوهشی در زمینه موضوع تحقیق بود. در این بخش، ۲۰ نفر انتخاب گردیدند که در مصاحبه ۱۶ به اشباع نظری رسید. جامعه آماری در بخش کمی شامل کارکنان شرکت‌های سرمایه‌گذار مخاطره‌پذیر است. روش نمونه‌گیری با توجه به جامعه آماری مورد نظر بصورت نمونه‌گیری خوشه‌ای نسبی چند مرحله‌ای با فرمول کوکران به تعداد ۹۰ نفر است به طوری که هر یک از چهار حوزه غرب، شرق و شمال و جنوب کشور، نقش یک حوزه را ایفا کرده و در مرحله بعد، شرکت‌های سرمایه‌گذار مخاطره‌پذیر واقع شده در هر حوزه هم، یک خوشه را تشکیل داد. پخش پرسشنامه به صورت تصادفی در خوشه و به نسبت جمعیت آن خوشه بود. با توجه به اینکه روش تحقیق در این پژوهش ترکیبی بوده، طی دو مرحله ابتدا در بخش کیفی مولفه و شاخص‌ها شناسایی و سپس در بخش کمی به وسیله تحلیل عاملی تاییدی مورد آزمون قرار گرفت و شرح ذیل انجام شد:

الف- بخش کیفی: این بخش از پژوهش برای شناسایی مولفه‌های راهبردی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا در ایران، با انجام مصاحبه عمیق از خبرگان و بکارگیری روش داده بنیاد (الگوی نظام‌مند استراوس و کوربین) در محیط نرم‌افزار مکس.کیو.دی ورژن ۲۰۱۸ انجام گرفت که مراحل کدگذاری باز، کدگذاری محوری و پس از تحلیل داده‌ها کدگذاری انتخابی بر روی مصاحبه‌های عمیق انجام گرفته از خبرگان انجام شد و بصورت مدل پارادایمی ارائه شد. معیار انتخاب این خبرگان سابقه کار حداقل ۱۰ سال در زمینه سرمایه‌گذاری مخاطره‌پذیر و تحصیلات حداقل کارشناسی بود. مدت زمان هر مصاحبه بین ۶۰ تا ۹۰ دقیقه متغیر بود و مصاحبه‌ها با رضایت شرکت‌کنندگان با استفاده از دستگاه ضبط صوت، ضبط و به شرکت‌کنندگان در مورد محرمانه ماندن اطلاعات اطمینان داده شد مصاحبه‌ها در دو نوبت (یکبار به منظور گردآوری اطلاعات و بار دوم به منظور تایید اطلاعات) انجام شد. اعتبارپذیری پژوهش با راهبردهای درگیری پیوسته و طولانی مدت محقق با فرآیند

گردآوری و تحلیل داده‌های پژوهش، بازبینی و کنترل همکاران، تایید پذیری مشارکت شرکت کنندگان به دست آمد.

ب- بخش کمی: برای آزمون و کمی‌سازی مدل راهبردی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا در ایران شناسایی شده، نیاز بوده که در یک جامعه آماری، مدل تحقیق مورد آزمون قرار بگیرد. با نظر سنجی از کارکنان برخی از شرکت‌های نوپا با پخش پرسشنامه‌ای با ۷ مولفه و ۳۷ شاخص با طیف ۷ لیکرت در بین آنها، اطلاعات مورد نیاز جمع‌آوری شد. آن‌گاه بکارگیری معادلات ساختاری (SEM) در محیط نرم افزار AMOS24، داده‌ها تجزیه و تحلیل شد تا ابعاد مدل راهبردی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا در ایران با تاکید بر دوران تحریم شناسایی شده، مورد آزمون قرار بگیرد. برای سنجش پایایی ابزار تحقیق معیار آلفا کرونباخ برای مولفه مدیریتی (۰/۸۸)، اقتصادی (۰/۷۳)، صنعتی (۰/۸۵)، سازمانی (۰/۸۲)، فرهنگی (۰/۷۹)، دانش و تحقیق (۰/۹۱) و پیامدها (۰/۹۰) محاسبه شد که مطلوب است.

یافته‌ها

الف- توصیف جمعیت شناختی

الف-۱) توصیف جمعیت شناختی در بخش کیفی

در بررسی توصیفی مشارکت کنندگان در مصاحبه، ۱۷ نفر (۸۵٪) مرد و ۳ نفر (۱۵٪) زن و در رده‌های سنی مشارکت کنندگان، ۲ نفر (۱۰٪) بین ۳۰-۳۵ سال، ۶ نفر (۳۰٪) بین ۳۵-۴۰ سال، ۵ نفر (۲۵٪) ۴۰-۴۵ سال و ۷ نفر (۳۵٪) بالاتر از ۵۰ سال بوده‌اند. در بررسی مدرک تحصیلی افراد، ۳ نفر (۱۵٪) دارای تحصیلات کارشناسی، ۸ نفر (۴۰٪) دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۹ نفر (۴۵٪) دارای مدرک دکتری بودند.

الف-۲) توصیف جمعیت شناختی در بخش کمی

در بررسی توصیفی آزمودنی‌های تحقیق، ۷۳ نفر (۸۱٪) مرد و ۱۷ نفر (۱۹٪) زن و در رده‌های سنی آزمودنی‌ها، ۱۸ نفر (۲۰٪) بین ۳۰-۳۵ سال، ۲۲ نفر (۲۴٪) بین ۳۵-۴۰ سال، ۳۸ نفر (۴۲٪) ۴۰-۴۵ سال و ۱۲ نفر (۱۴٪) بالاتر از ۵۰ سال بوده‌اند. در بررسی مدرک تحصیلی

افراد، ۲۸ نفر (۳۱٪) دارای تحصیلات کارشناسی، ۴۹ نفر (۵۴٪) دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۱۳ نفر (۱۵٪) دارای مدرک دکتری بودند.

ب- ۱) یافته‌های بخش کیفی

فرایند تحلیل داده‌ها با استفاده از کدگذاری در طی سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی انجام گرفت.

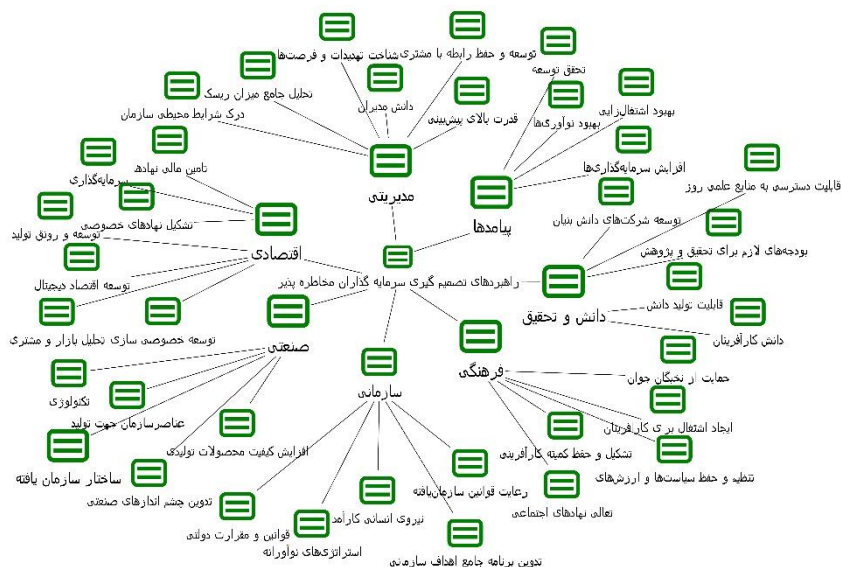
گام اول، کدگذاری باز: محقق قبل از اینکه کدگذاری داده‌ها را شروع کند همه مصاحبه‌های ضبط شده را به صورت دست نوشته اول روی کاغذ نوشته و یک بار هم مجدداً مصاحبه را گوش کرده و با دست نوشته مقایسه کرد تا جمله‌ایی از قلم نیافتاده باشد، سپس دست نوشته‌ها را در نرم‌افزار ورد تایپ نموده و به نرم افزار مکس کیودا وارد و مصاحبه‌ها را جدا از یکدیگر کدگذاری نمود که در ۱۶۱ کد باز به دست آمد. با حذف کدهای تکراری و ادغام کدهای مترادف در مجموع ۳۳ کد باز نهایی استخراج شد.

گام دوم، کدگذاری محوری: این گام مرحله دوم تجزیه و تحلیل در نظریه پردازی داده بنیاد است. هدف از این مرحله برقراری رابطه بین طبقه‌های تولیدشده در مرحله کدگذاری باز است. جدول شماره یک کدگذاری محوری داده‌های تحقیق را ارائه می‌کند.

جدول ۱. مولفه‌ها و شاخص‌های مدل

کدگذاری باز	کدگذاری محوری
تحلیل جامع میزان ریسک	مدیریتی
قدرت بالای پیش‌بینی	
درک شرایط محیطی سازمان	
شناخت تهدیدات و فرصت‌ها	
دانش مدیران	
توسعه و حفظ رابطه با مشتری	اقتصادی
تامین مالی نهادها	
سرمایه گذاری	
تشکیل نهادهای خصوصی	
توسعه و رونق تولید	
توسعه اقتصاد دیجیتال	
تحلیل بازار و مشتری	
توسعه خصوصی سازی	صنعتی
تکنولوژی	
عناصر سازمان جهت تولید	
ساختار سازمان یافته	
تدوین چشم اندازهای صنعتی	
افزایش کیفیت محصولات تولیدی	

کدگذاری محوری	کدگذاری باز
سازمانی	قوانین و مقرارت دولتی
	استراتژی‌های نوآورانه
	نیروی انسانی کارآمد
	تدوین برنامه جامع اهداف سازمانی
	رعایت قوانین سازمان یافته سازمانی
فرهنگی	تعالی نهاد‌های اجتماعی
	تشکیل و حفظ کمیته کارآفرینی
	تنظیم و حفظ سیاست‌ها و ارزش‌های سازمان
	ایجاد اشتغال برای کارآفرینان
	حمایت از نخبگان جوان
دانش و تحقیق	دانش کارآفرینان
	قابلیت تولید دانش
	توسعه شرکت‌های دانش بنیان
	بودجه‌های لازم برای تحقیق و پژوهش
	قابلیت دسترسی به منابع علمی روز جهان
پیامدها	افزایش سرمایه‌گذاری های هدفمند
	بهبود اشتغال‌زایی
	بهبود نوآوری‌ها
	تحقق توسعه

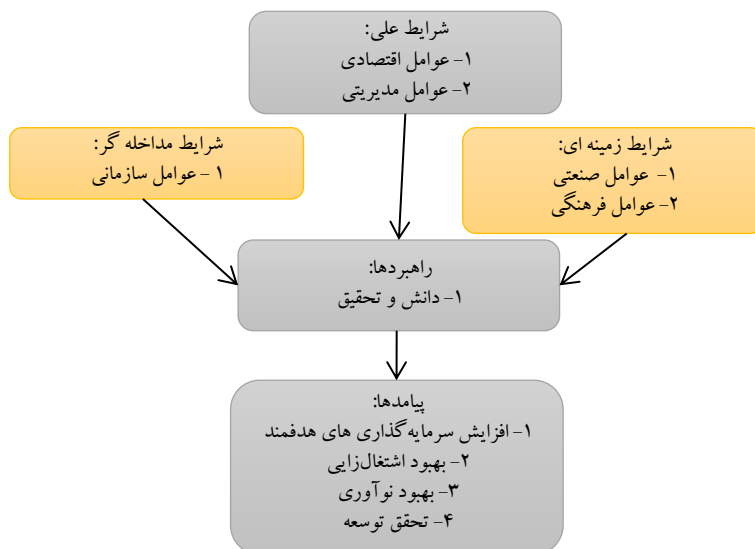

شکل ۱. خروجی نرم افزار مکس کیودا از کدگذاری محوری داده‌ها

خروجی نرم افزار Maxqda ورژن ۲۰۱۸ در این مرحله جهت استخراج کدهای باز و

کدهای محوری در شکل شماره ۱ ارائه شده است.

گام سوم، کدگذاری انتخابی: تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا در ایران به شرایط اقتصادی و مدیریتی بستگی دارد لذا به عنوان شرایط علی انتخاب شد. زمینه‌های صنعتی و فرهنگی برای تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران جزو بستر و عوامل سازمانی با تاثیر بر راهبر دانش و تحقیق از عوامل مداخله‌گر محسوب شد که بستر، راهبرد و شرایط مداخله‌گر پیامدهای افزایش سرمایه‌گذاری‌های هدفمند، بهبود اشتغالزایی و ... را سبب ساز خواهد شد. نمودار شماره ۱ مدل فرایند کیفی پژوهش را نشان می‌دهد.

نمودار ۱. الگوی پارادایمی مدل راهبردی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا در ایران

گزاره‌های حکمی (قضایا) پژوهش

بر پایه مولفه‌های مراحل کدگذاری اکتشافی قضایای زیر بدست می‌آیند:

- قضیه ۱: عوامل اقتصادی و مدیریتی شرایط علی برای تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا در ایران محسوب می‌شوند.
- قضیه ۲: عوامل صنعتی و فرهنگی زمینه و بستری خاص را برای تحقق راهبرد علم و فناوری ایجاد می‌کنند.

قضیه ۳: شرایط مداخله‌گر عوامل سازمانی بستری عام را برای تحقق راهبرد علم و فناوری فراهم می‌آورند.

قضیه ۴: راهبرد دانش و تحقیق، شرایط مداخله‌گر عوامل سازمانی شرایط زمینه‌ایی عوامل صنعتی و فرهنگی پیامد افزایش سرمایه‌گذاری‌های هدفمند، بهبود اشتغال‌زایی، بهبود نوآوری‌ها و تحقق توسعه جهت تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا در ایران را در پی خواهد داشت.

ب. یافته‌های بخش کمی

ب-۲) مدل اندازه‌گیری

در این مرحله ابتدا رویی صوری پرسشنامه حاصل از مرحله کیفی، طی نظرسنجی از چندین خبره و انجام اصلاحات مورد نظر آنها تأیید گردید و براساس محاسبه رویی محتوایی شاخص‌های استخراجی بر مبنای خبرگان (برای تک تک شاخص‌ها^۱) و (برای کل شاخص‌ها^۲) برای هریک از گویه‌ها، رویی محتوایی پرسشنامه، مورد تأیید یک گروه ۱۰ نفره متشکل از اساتید و نخبگان دانشگاهی و افراد خبره حوزه سرمایه‌گذاری قرار گرفت به طوری که محدوده CVR رویی محتوایی شاخص‌های استخراجی بر مبنای خبرگان (برای تک تک و کل شاخص‌ها) برای هریک از گویه‌ها بالای ۰/۶۲ بدست آمد.

برای تشخیص این مسئله که تعداد داده‌های موردنظر (اندازه نمونه‌ها و رابطه بین متغیرها) برای تحلیل عاملی مناسب هستند یاخیر از شاخص آزمون تناسب کایزر- مایر و آزمون بارتلت استفاده گردید. آزمون تناسب کایزر- مایر شاخصی از کفایت نمونه‌گیری است که کوچک بودن همبستگی جزئی بین متغیرها را بررسی می‌کند.

جدول ۲ نشان می‌دهد، مقدار KMO (کفایت نمونه‌برداری) برابر ۰/۸۵۳، ۰/۸۶۱، ۰/۷۸۲، ۰/۸۵۴ و ۰/۹۳۸ برای هر یک از شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌ای، راهبرد و پیامد و سطح معناداری آزمون کرویت بارتلت برابر ۰/۰۰۰۹ است. برای بررسی مدل پژوهش از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد که نتایج آن در تمامی موارد معنی‌دار می‌باشند.

جدول ۲. نتایج شاخص KMO و آزمون بارتلت برای سازه پژوهش

سازه	عدد آزمون تناسب کایر مایر و آزمون بارتلت
شرایط علی	کفایت نمونه برداری ۰/۸۵۳
	بارتلت ۱۸۷۸/۲۷۲
	درجه آزادی ۱۲۰
	سطح معنی داری ۰/۰۰۰
شرایط زمینه‌ای	کفایت نمونه برداری ۰/۸۶۱
	بارتلت ۲۰۱۷/۳۶۴
	درجه آزادی ۱۲۰
	سطح معنی داری ۰/۰۰۰
شرایط مداخله‌ای	کفایت نمونه برداری ۰/۷۸۲
	بارتلت ۱۳۱۴/۱۹۸
	درجه آزادی ۵۵
	سطح معنی داری ۰/۰۰۰
راهبرد	کفایت نمونه برداری ۰/۸۵۴
	بارتلت ۳۷۹۲/۸۰۴
	درجه آزادی ۴۹۶
	سطح معنی داری ۰/۰۰۰
پیامد	کفایت نمونه برداری ۰/۹۳۸
	بارتلت ۱۶۱۳/۰۶۶
	درجه آزادی ۱۰۵
	سطح معنی داری ۰/۰۰۰

جدول ۳. مدل اندازه‌گیری مدل پژوهش

شاخص‌های مدل راهبردی تصمیم‌گیری سرمایه گذاران مخاطره پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا	ضرایب استاندارد	مقادیر t	سطح معناداری
تحلیل جامع میزان ریسک	۰/۵۹	۶/۷۱۵	۰/۰۰۰
قدرت بالای پیش‌بینی	۰/۷۸	۸/۳۴۷	۰/۰۰۰
درک شرایط محیطی سازمان	۰/۷۵	۸/۲۲۴	۰/۰۰۰۹
شناخت تهدیدات و فرصت‌ها	۰/۶۰	۶/۰۱۳	۰/۰۰۰
دانش مدیران	۰/۶۶	۶/۷۱۵	۰/۰۰۰۱
توسعه و حفظ رابطه با مشتری	۰/۷۰	۷/۳۴۷	۰/۰۰۰
تامین مالی نهادها	۰/۷۵	۸/۶۱۳	۰/۰۰۰۷
سرمایه گذاری	۰/۶۲	۷/۰۱۳	۰/۰۰۰
تشکیل نهادهای خصوصی	۰/۵۶	۷/۷۱۸	۰/۰۰۰
توسعه و رونق تولید	۰/۷۴	۶/۴۲۰	۰/۰۰۰
توسعه اقتصاد دیجیتال	۰/۸۲	۷/۶۹۸	۰/۰۰۰۰۶
تحلیل بازار و مشتری	۰/۶۸	۶/۴۱۴	۰/۰۰۰
توسعه خصوصی سازی	۰/۷۰	۶/۵۵۴	۰/۰۰۰۰۲
تکنولوژی	۰/۸۱	۷/۳۲۶	۰/۰۰۰
عناصر سازمان جهت تولید	۰/۶۳	۶/۰۰۱	۰/۰۰۰
ساختار سازمان یافته	۰/۶۹	۱۰/۷۱۱	۰/۰۰۰
تدوین چشم اندازه‌های صنعتی	۰/۸۸	۹/۳۴۰	۰/۰۰۰۰۸
افزایش کیفیت محصولات تولیدی	۰/۶۵	۲۱/۲۶۴	۰/۰۰۰۰۶
قوانین و مقرارت دولتی	۰/۸۰	۸/۹۱۳	۰/۰۰۰
استراتژی‌های نوآورانه	۰/۶۲	۱۴/۱۱۵	۰/۰۰۰
نیروی انسانی کارآمد	۰/۹۰	۱۱/۳۸۷	۰/۰۰۰۰۱
تدوین برنامه جامع اهداف سازمانی	۰/۸۵	۸/۳۱۶	۰/۰۰۰

سطح معناداری	مقادیر t	ضرایب استاندارد	شاخص‌های مدل راهبردی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا
۰/۰۰۰	۸/۳۱۰	۰/۷۲	رعایت قوانین سازمان‌یافته سازمانی
۰/۰۰۰	۷/۸۱۷	۰/۸۶	تعالی نهادهای اجتماعی
۰/۰۰۰	۱۰/۴۲۲	۰/۸۴	تشکیل و حفظ کمیته کارآفرینی
۰/۰۰۰۲	۳/۶۰۸	۰/۸۹	تنظیم و حفظ سیاست‌ها و ارزش‌های سازمان
۰/۰۰۰	۵/۴۴۱	۰/۶۸	ایجاد اشتغال برای کارآفرینان
۰/۰۰۰	۱۲/۵۱۴	۰/۷۸	حمایت از نخبگان جوان
۰/۰۰۰۴	۱۳/۷۵۱	۰/۷۷	دانش کارآفرینان
۰/۰۰۰۸	۸/۷۴۳	۰/۹۰	قابلیت تولید دانش
۰/۰۰۰۲	۴/۲۲۴	۰/۸۴	توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان
۰/۰۰۰	۹/۱۱۶	۰/۹۳	بودجه‌های لازم برای تحقیق و پژوهش
۰/۰۰۰	۶/۸۹۲	۰/۸۶	قابلیت دسترسی به منابع علمی روز جهان
۰/۰۰۰	۱۷/۳۲۷	۰/۷۹	افزایش سرمایه‌گذاری‌های هدفمند
۰/۰۰۰۹	۱۰/۰۱۱	۰/۵۸	بهبود اشتغال‌زایی
۰/۰۰۰۳	۳/۶۲۸	۰/۹۲	بهبود نوآوری‌ها
۰/۰۰۰	۵/۱۸۴	۰/۷۶	تحقق توسعه

در این تحقیق با عواملی تمامی سوالات بزرگتر از ۰/۵ می‌باشد، بنابراین شاخص‌های مدل از دقت لازم برای اندازه‌گیری مولفه‌های تحقیق را برخوردار است.

جدول ۴. نتایج تحلیل مسیر الگوی ساختاری

نتایج	P-Value	مقادیر t	ضرایب استاندارد	فرضیه‌ها
معنی‌دار است.	۰/۰۰۰	۲/۲۱۸	۰/۵۹	عوامل اقتصادی به راهبرد دانش و تحقیق
معنی‌دار است.	۰/۰۰۰۱	۳/۰۱۸	۰/۶۲	عوامل مدیریتی به راهبرد دانش و تحقیق
معنی‌دار است.	۰/۰۰۰	۷/۳۳۴	۰/۵۷	عوامل سازمانی به راهبرد دانش و تحقیق
معنی‌دار است.	۰/۰۰۰	۳/۶۸۹	۰/۴۹	عوامل فرهنگی به راهبرد دانش و تحقیق
معنی‌دار است.	۰/۰۰۰۷	۴/۶۵۰	۰/۷۰	عوامل صنعتی به راهبرد دانش و تحقیق
معنی‌دار است.	۰/۰۰۰۳	۸/۴۱۳	۰/۵۱	راهبرد علم و فناوری به پیامد

ب-۳) مدل ساختاری

برای بررسی سوال دوم پژوهش با استفاده از الگوی ساختاری و تحلیل مسیر در مدل پژوهش به بررسی روابط بین ابعاد راهبردی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا در ایران پرداخته شد. جدول ۴ تحلیل مسیر مدل پارادایمی پژوهش را در حالت ضرایب استاندارد نشان می‌دهد.

در این مرحله از تحقیق باید به تعیین برازش مدل پرداخت. نتایج چند شاخص برازندگی مدل در جدول شماره ۵ ارائه می‌شود.

جدول ۵. شاخص‌های برازش مدل و حد مطلوب آنها

نتیجه	برآورد مدل	حد مجاز	نام شاخص
برازش مطلق			
تایید برازش	۲/۱۰۵	از ۳ کم‌تر	کای اسکور بهینه شده (CMIN)
تایید برازش	۰/۰۴۳	زیر ۰/۰۵	ریشه میانگین مربعات باقی مانده (RMR)
تایید برازش	۰/۹۰۳	۰/۹ به بالا	شاخص برازش تطبیقی (CFI)
برازش تطبیقی			
تایید برازش	۰/۹۰۱	۰/۹ به بالا	شاخص برازش هنجار شده (NFI)
تایید برازش	۰/۹۲۴	۰/۹ به بالا	شاخص برازش تطبیقی (CFI)
تایید برازش	۰/۹۴۵	۰/۹ به بالا	شاخص برازش نسبی (RFI)
تایید برازش	۰/۹۱۱	۰/۹ به بالا	شاخص برازش افزایشی (IFI)
برازش مقتصد			
تایید برازش	۰/۰۵۷	زیر ۰/۰۸	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA)
تایید برازش	۰/۷۶۹	بین ۰/۶ تا ۱	شاخص نیکویی برازش ایجازی (PGFI)
تایید برازش	۰/۸۸۷	بین ۰/۶ تا ۱	شاخص برازش ایجازی هنجار شده (PNFI)

همانطور که مشاهده می‌شود بر طبق جدول فوق، همه شاخص‌های برازش مطلق، تطبیقی و مقتصد مدل توسعه، در محدوده قابل قبول قرار دارند. بنابراین مدل راهبردی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا در ایران با تاکید بر دوران تحریم از برازش مناسب و قابل قبولی برخوردار است. بررسی اولویت‌ها با استفاده از آزمون فریدمن انجام گردید. بیشترین اولویت از لحاظ عملکردی مربوط به عوامل علی با میانگین رتبه ۴/۶۵، دومین اولویت مربوط به پیامد با میانگین رتبه ۴/۳۷، سومین اولویت مربوط به شرایط مداخله‌ای با میانگین رتبه ۳/۶۸، چهارمین اولویت مربوط به راهبرد علم و فناوری با میانگین رتبه ۳/۳۳، پنجمین اولویت مربوط به شرایط زمینه‌ای با میانگین رتبه ۳/۱۸ بوده است. در عوامل مدیریتی، بیشترین اولویت از لحاظ عملکردی مربوط به شاخص قدرت بالای پیش‌بینی با میانگین رتبه ۲/۱۶ و کمترین اولویت از لحاظ عملکردی مربوط به شاخص تحلیل جامع میزان ریسک بامیانگین رتبه ۱/۷۶ بوده است. در عوامل اقتصادی، بیشترین اولویت از لحاظ عملکردی مربوط به شاخص تحلیل بازار و مشتری با میانگین رتبه ۲/۲۸ و کمترین اولویت از لحاظ عملکردی مربوط به شاخص توسعه خصوصی سازی بامیانگین رتبه ۱/۶۹ بوده است. در عوامل صنعتی، بیشترین اولویت از لحاظ عملکردی مربوط به شاخص تکنولوژی بامیانگین رتبه ۲/۲۴ و کمترین اولویت از لحاظ عملکردی مربوط به شاخص ساختار سازمان یافته با میانگین رتبه ۱/۶۲ بوده است. در عوامل فرهنگی، بیشترین اولویت مربوط به شاخص تشکیل و حفظ کمیته

کارآفرینی بامیانگین $۳/۴۷$ و کمترین اولویت مربوط به شاخص ایجاد اشتغال برای کارآفرینان بوده است. در پیامد، بیشترین اولویت از لحاظ عملکردی به شاخص افزایش سرمایه‌گذاری‌های هدفمند بامیانگین رتبه $۲/۹۹$ و کمترین اولویت از لحاظ عملکردی مربوط به شاخص تحقق توسعه بامیانگین رتبه $۱/۹۴$ بوده است. در عوامل سازمانی، بیشترین اولویت از لحاظ عملکردی مربوط به شاخص نیروی انسانی کارآمد با رتبه $۱/۵۸$ و کمترین اولویت از لحاظ عملکردی مربوط به شاخص رعایت قوانین سازمان یافته سازمانی بامیانگین رتبه $۱/۴۲$ بوده است. در راهبرد، بیشترین اولویت از لحاظ عملکردی به شاخص توسعه شرکت‌های دانش بنیان بامیانگین رتبه $۳/۱۸$ و کمترین اولویت از لحاظ عملکردی مربوط به شاخص دانش کارآفرینان بامیانگین رتبه $۲/۱۴$ بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف تحقیق حاضر طراحی مدل راهبردی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا در ایران بوده است که در نهایت نتایج بخش کیفی نشان داد مدل راهبردی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا در ایران با تاکید بر دوران تحریم دارای دارای هفت مولفه عوامل مدیریتی، اقتصادی، صنعتی، سازمانی، فرهنگی، دانش و تحقیق و پیامدها می‌باشد. در استخراج عوامل مدیریتی و سازمانی تحقیق حاضر با تحقیق آرچیبال و پوسانی (۲۰۲۱) و هاشمی‌نکو و همکاران (۱۳۹۷) همخوانی دارد. در شناسایی و استخراج عوامل اقتصادی تحقیق حاضر با تحقیق دوچاک و دالیا (۲۰۲۱) همراستا است. در استخراج پیامدهای تصمیم به سرمایه‌گذاری مخاطره‌پذیر تحقیق حاضر با تحقیق احمدپور داریانی و همکاران (۱۳۹۸) همخوانی دارد. بر اساس نتایج بخش کمی بار عاملی همه شاخص‌های مدل بزرگتر از $۰/۷$ می‌باشد و مقادیر آماره t همه شاخص‌ها نیز بزرگتر از $۱/۹۶$ است، نشان دهنده این است که شاخص‌های انتخاب شده برای اندازه‌گیری مولفه‌های مورد نظر خود از دقت لازم برخوردار هستند. نتایج مدل ساختاری حاکی از معناداری مسیرهای مدل پارادایمی تحقیق است و در نهایت مقادیر برازش مدل نشان از برازش کلی قوی مدل در پژوهش حاضر دارد.

سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر حساسیت بالایی به شرایط اقتصادی، سازمانی، فرهنگی و صنعتی دارند. این نوع سرمایه‌گذاری‌ها تنها در شرایط امن و باثبات می‌تواند رشد و گسترش پیدا کند.

فعالیت‌های سرمایه‌گذاری مخاطره‌پذیر، فعالیتی است پیچیده و خطیر که تخصص خاص خود را داراست و هم در مرحله ارزیابی و هم در مرحله کمک و مشاوره نیازمند مدیرانی حرفه‌ای است. از این رو آموزش‌های تخصصی مدیران این حوزه اولویت بالایی دارا هستند و باید پیش از توسعه این حوزه کاملاً مورد توجه قرار گیرد. تجربه نشان داده است زمانی که دولت مردان نسبت به بخشی توجه ویژه داشته‌اند، آن بخش رشد و توسعه‌ای بیش از سایر بخشها را تجربه نموده است، در زمینه سرمایه‌گذاری مخاطره‌پذیر نیز توجه و حمایت‌های دولت توأم با راهبرد علم و فناوری باعث افزایش سرمایه‌گذاری‌های هدفمند، بهبود اشتغال‌زایی، بهبود نوآوری‌ها و تحقق توسعه می‌شود.

پیشنهادها

تحقیق حاضر سعی کرده است، مدل راهبردی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مخاطره‌پذیر در انتخاب کسب و کارهای نوپا در ایران را ارائه دهد. از آنجا که فرآیند تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری مخاطره‌پذیر، نقطه آغازین نداشته و پیامدهای حاصل از آن تحت‌تأثیر شرایط مختلف علی به‌عنوان شرایط مقدم قرار دارد و به کارگیری راهبرد علم و فناوری به بهبود پیامدهای مورد انتظار کمک می‌کند، پیشنهاد می‌شود با ایجاد زیرساخت‌های لازم برای توسعه عوامل اقتصادی و توانمند کردن مدیران بسترهای لازم صنعتی، فرهنگی را تقویت نموده تا انگیزه سرمایه‌گذاری مخاطره‌پذیر تقویت شود. از جمله موارد مؤثر در این مورد می‌توان به توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان و اختصاص بودجه‌های لازم برای تحقیق و پژوهش در مورد سرمایه‌گذاری بر کدام شرکت‌ها، ایجاد قابلیت دسترسی به منابع علمی روز جهان برای شرکت‌های نوپا و سرمایه‌گذاران، ایجاد قابلیت تولید دانش برای شرکت‌های نوپا در جذب سرمایه‌گذار اشاره کرد. در ارتباط با جهت‌گیری پژوهش‌های آتی نیز، توصیه می‌شود هر کدام از مؤلفه‌های شناسایی شده در پژوهش حاضر به صورت متمرکز مورد مطالعه قرار گیرند و به عمق و وسعت هریک از آنها افزوده شود. توجه به جزئیات هریک از موارد شناسایی شده می‌تواند موارد مفیدی را برای آینده روشن سازد.

منابع

احمدپور داریانی، محمود، قیصری، وحید، چیت سازان، هستی، باقری، افسانه. (۱۳۹۸). "ارائه الگوی شکل‌گیری سرمایه‌گذاری جسورانه پایدار در ایران از منظر نهادی (با استفاده از نظریه مبتنی بر داده)". توسعه کارآفرینی، ۱۲(۲): ۱۶۱-۱۸۰

رشادت‌جو، حمیده، ابراهیم‌پور، امیر (۱۳۹۹). "ارائه مدل تاثیر ابعاد بازاریابی کارآفرینانه بر رفتار مصرف‌کننده در استارت‌آپ‌های حوزه فناوری نوین". مدیریت بازاریابی، ۱۵(۴۹): ۴۰۳-۴۲۶.

زیودار، مهدی، ایمانی‌پور، نرگس (۱۳۹۷). "واکاوی فرایند تصمیم‌گیری ایجاد کسب و کار جدید در صنایع فناوری پیشرفته ایران: مفهوم‌پردازی با رویکرد غیر غایت‌گرا". توسعه کارآفرینی، ۹(۳۱): ۲۱-۳۸.

شیرمحمدی، یزدان، نیک‌منش، شمس‌الدین، حسن‌نژاد، فائزه (۱۳۹۹). "اثر نوآوری در محصول و بازاریابی بر بین‌المللی شدن محصول در استارت‌آپ‌ها شرکت‌های نوپا". مدیریت کسب و کارهای بین‌المللی، ۳(۲): ۸۱-۱۰۱.

مرادی، شیوا، دل‌انگیزان، سهراب، نادری، نادر (۱۳۹۹). "بررسی فرآیند توسعه استارت‌آپ‌های فین‌تک در ایران: با تاکید بر عوامل و موانع پیش‌رو". توسعه کارآفرینی، ۱۳(۴۷): ۱۲۱-۱۴۰.

میرزازاده، زهرا سادات، رحمانپور، عادل، کشتی‌دار، محمد (۱۴۰۰). "شناسایی و اولویت‌بندی عوامل موثر بر رشد استارت‌آپ‌های دانشجویان علوم ورزشی کشور با استفاده از تکنیک تحلیل شبکه (ANP)". پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۹(۳۶): ۷۱-۹۰.

هاشمی‌نکو، سید علیرضا، مبارکی، محمد حسن، رضاییان، علی، ایمانی‌پور، نرگس. (۱۳۹۷). "اهداف، باورها و فرآیند تصمیم‌گیری فرشتگان کسب و کار". توسعه کارآفرینی، ۱۱(۳):

۵۶۱-۸۵۰

Archibald, T. W., & Possani, E. (2021). Investment and operational decisions for start-up companies: a game theory and Markov decision process approach. *Annals of Operations Research*, 299(1), 317-330.

- Blumberg, M. (2020). *Startup CEO: A Field Guide to Scaling Up Your Business* (Techstars). John Wiley & Sons.
- Hani, E. H. (2021). The effect of key business success factors on start-up performance. *Network Intelligence Studies*, 1, 117-129.
- Sadma, O. (2021). The Role of Environmental-Based “Green Startup” in Reducing Waste Problem and its Implication to Environmental Resilience. *Research Horizon*, 1(3), 106-114.
- Al-Damen, R. A. (2021). Business Incubator and Its Impact on Business Success: A Case Study of Jordan Enterprise Development Corporation (JEDCO). *Journal of Management and Sustainability*, 11(1), 1-35.
- Dhochak, M., & Doliya, P. (2021). Application of fuzzy analytic hierarchy process in multi-criteria decision-making of venture capitalists. *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, 43(2), 165-179
- Felin, T; Gambardella, A; Stern, S; & Zenger, T. (2020). Lean startup and the business model: Experimentation revisited, *Journal of Long Range Plan*, 4(8): 240-259.
- Rivera, C. E. C. (2021). Business Performance in the Post-Startup Phase: The Case of LATAM For-Profit Ventures Participating in Accelerator Programs. *Multidisciplinary Business Review*, 14(1), 23-40.
- Kim, J. S. (2021). The Effects E-Learning Start-Up Education of University Students in the Post COVID-19 on Entrepreneurship and Start-Up Intention. *Culinary Science & Hospitality Research*, 27(9), 55-67.
- Oana, E; Simona; T., Alina; M., & Petri, C. (2021). Innovation of Startups, the Key to Unlocking Post-Crisis Sustainable Growth in Romanian Entrepreneurial Ecosystem, *Journal of Sustainability*, 13(6), 226- 240.
- Pakroo, P. (2020). *Small Business Start-Up Kit: A Step-by-Step Legal Guide*, London: SAGE.
- Kwon, Y. S. (2020). A Study on the Application of Success Factors According to the Growth Stage of Convenience Store Startup. *Asia-Pacific Journal of Business Venturing and Entrepreneurship*, 15(5), 261-276.
- Torchys, K. (2021). *Freight Broker Business Startup: The Ultimate Beginners Guide on How to Start and Scale Your Own Successful Freight Brokerage Company with a Practical Step-by-Step System*, London: Oxford University Press.
- Vuong, H. (2021). The semiconducting principle of monetary and environmental values exchange, *Journal of Management*, 8(10), 13-30.